

Lausunto 3.1.2014

Lausunto luovilla aloilla työskentelevien ja muiden itsensä työllistävien sosiaaliturvatyöryhmän raportista (STM058:00/2012)

Vaikka taidelaitokset palkkaavatkin taiteilijoita ja muita luovilla aloilla työskenteleviä ammattilaisia vakituisiin työsuhteisiin, merkittävä osa taiteilijoista on aina kuulunut itsensä työllistäjiin. Erityisesti taiteellisten sisältöjen tekijöille, jotka eivät itse esitä teoksiaan, ei joitain poikkeuksia lukuun ottamatta ole ollut tarjolla vakituisia työsuhteita. Suuntaus näyttää lisäksi olevan, että taiteilijoiden seuraksi itsensä työllistäjien joukkoon on liittymässä entistä suurempi joukko muita luovilla aloilla työskenteleviä henkilöitä. Tämä trendi ei ole vieras muuallakaan yhteiskunnassa. Freelancerit, pätkätyöläiset ja määräaikaiset työntekijät ovat tuttuja monilla työpaikoilla.

Sosiaaliturva- ja eläkeratkaisuja ei ole kyetty muokkaamaan taiteilijoille ja muulle kasvavalle itsensä työllistäjäjoukkoille oikeudenmukaiseksi - siis vastaavaksi kuin muilla kansalaisilla. Tätä kuulee usein perusteltavan sillä, ettei valtavirrasta poikkeavia ratkaisuja voida tehdä näin pieniä erityisryhmiä varten. Kuitenkin pienempiäkin erityisryhmiä varten on kyetty tekemään yksilöllisiä ratkaisuja (mm. kansanedustajat). Luova ala ei sitä paitsi enää ole kovin pieni työllistäjä. Koko sektorin osuus bkt:sta on jo suurempi kuin esim. paperi- ja puunjalostusteollisuuden.

Yrityselämän muuttuminen globaalimmaksi ja dynaamisemmaksi heijastuu välttämättä myös työsuhteisiin. On vaikea kuvitella, että voitaisiin enää palata takaisin teollisen ajan alkuun, jolloin merkittävä osa kansalaisista siirtyi suuryritysten palvelukseen vakituisina työntekijöinä koulun penkiltä ja poistui palveluksesta vanhainkotiin. On siis entistä tärkeämpää, että itsensä työllistäjien sosiaali- ja eläketurvakysymykset saadaan ratkaistua mahdollisimman pikaisesti.

On suorastaan ihmeteltävä valtiovallan välinpitämättömyyttä erityisesti ammattitaiteilijoiden työmahdollisuuksien ja toimeentulon turvaamisen suhteen. Se tosin tuntuu olevan samoilla linjoilla yhteiskunnallisen ilmapiirin kanssa. Onhan eduskunnalle luovutettu jo kansalaisaloitekin, jolla haluttaisiin taiteilijoiden teokset ilmaiseen jakoon. Lanseeraustilaisuudessa esittelijä hehkutti, että kerrankin on saatu aikaiseksi aloite, jonka taakse ovat asettuneet kaikki nuorisjärjestöt poliittisesta katsantokannasta riippumatta. Lohduton taitaa olla taiteilijan asema tulevaisuuden sivistysvaltiossa: ei sosiaaliturvaa eikä edes oikeutta saada korvausta tekemästään työstä.

Työryhmän tavoitteena oli keksiä ratkaisuja, joilla parannettaisiin itsensä työllistävien sosiaali- ja eläketurvaa. Koska mitään varsinaisia ratkaisuja ei löydetty, ei prosessia saa missään tapauksessa lopettaa, vaan työtä tulee tehdä niin kauan että ne tavalla tai toisella löytyvät.

Ilkka Niemeläinen
säveltäjä
puheenjohtaja

FORUM ARTIS ry

Taiteilijajärjestöjen yhteistyöjärjestö
Konstnärorganisationernas samarbetsförening
The Joint Organization for Associations of Finnish Artists